

Het is vierde advent
de tijd van wachten en verwachten is bijna voorbij
en dus moeten we het vanmorgen even hebben
over verwachtingsmanagement.
In het NRC schrijft Japke d-Bouma sinds een jaar of wat
een column over jeukwoorden op kantoor,
en deze kan er zo bij.
Ik kan me persoonlijk niet herinneren
dat het tien jaar geleden al bestond,
maar tegenwoordig schijnt iedereen er aan te doen.

Los van dat het een jeukwoord is,
het is op zich geen verkeerde bezigheid.
Het helpt enorm in het dagelijks verkeer
als het helder is wat mensen van elkaar verwachten.

Neem nou een huwelijk,
het is toch fijn om van elkaar te weten
hoe vaak je verwacht dat je elkaars schoonfamilie bezoekt.

Of bestel een pizza,
kan online tegenwoordig,
en dan staat er zo'n wachttijd bij voor de bezorging:
35 minuten.
Best lang, in die tijd had je zelf ook kunnen koken,
maar die 35 minuten zijn zo om.
Elke minuut daarna duurt wel een eeuwigheid.

Van de pizza is het een kleine stap naar
bijvoorbeeld de Universele Rechten van de Mens
de klimaatdoelstellingen,
een Turkijedeal, een Marrakechpact.
Als je die als land onderschrijft,
dan wek op je op z'n minst wat verwachtingen
bij de rest van de ondertekenaars.

Verwachting(smanagement) heeft alles te maken
met twee dingen: beloften en behoeften.

Als je een belofte doet,
schep je daarmee een verwachting.

Die pizzakoerier belooft er in 35 minuten te zijn,
en je verwacht dat een land dat zich achter klimaatdoelstellingen schaaft
dat het zich er ook voor inspant.

In het verwachtingsmanagement is er een gouden wet
bij het doen van beloften:

'underpromise en overdeliver',
kan er nog wel bij als we toch al met jeukwoorden bezig zijn.

Het komt er op neer:

beloof altijd minder dan je waar kan maken, nooit meer;
en breng dan vervolgens meer dan je beloofd hebt.

Dan val je altijd mee.

Als ik bijvoorbeeld zeg dat de kans klein is,
dat ik zomaar spontaan bij u op de stoep sta voor een pastoraal gesprek,
en ik ben er dan toch ineens,
dan val ik mee.

Als ik de belofte doe ieder jaar een keertje langs te komen,
en dat doe ik niet,
dan val ik tegen.

Beloften dus,

en aan de andere kant: behoeften.

Je wil pizza, of dat je lief meekomt naar je moeder,
of dat de aarde niet te hard opwarmt,
en daar heb je de ander voor nodig,
je wilt dat de ander bepaald gedrag gaat vertonen.

Positief: hoe meer jouw behoefte en het gedrag van de ander overeenkomen,
hoe fijner het voor je is.

Negatief: hoe groter de kloof is tussen jouw behoefte
en de belofte of de daad die de ander daar tegenover stelt,
hoe groter de teleurstelling.

Over wat er in die kloof gebeurt,
daarover gaat verwachtingsmanagement.

Wat verwachten wij van Jezus, de Messias, het kerstkind?

Wat verwachten wij van Godswege?

Dat zijn zo de vragen de lezingen bij me oproepen.

Wereldvrede? Een gezonde aarde?

Een einde aan je verdriet.

Wat zijn onze behoeften,
en wat zijn Gods beloften?

Of om die laatste zin iets uit te breiden:
wat zijn Gods beloften waard?

In Micha 5 lezen we zo'n tekst,
als je hem vlak voor Kerst leest,
dan kun je al haast niet anders meer denken
dan aan het kerstkind.
Uit jou, Bethlehem in Efrata,
komt iemand voort die over Israel zal heersen.
Er komen woordflarden voorbij
die precies in het kerstevangelie passen:
een zwangere vrouw, hij zal als een herder zijn volk weiden,
hij brengt vrede.
Er hoeft alleen nog maar een Kerststal omheen
en het plaatje klopt.
Je verwacht (!) dat het hier over Jezus gaat.

In elk geval gaat het hier over een Messias,
een nieuwe leider voor het volk.
Maar wel goed om door te krijgen
wat Israel van hem verwacht.
Want als je weet wie je verwacht,
kun je hem ook herkennen.
Daarom hebben we ook even doorgelezen, vers 5 en 6,
al zet het leesrooster die verzen tussen haakjes.

Het gaat daar ineens over 7, 8 leiders,
uit het volk gekozen,
die 'Assyrie kaalslaan
en met blinkende wapens Nimrod vernietigen'.
Ze zullen kortom het land schoonvegen.
Alleen al dat er hier gehint wordt op meerdere leiders,
doet me denken dat deze profetie niet alleen
op de geboorte van Jezus wijst.
En als je ziet hoe die leiders optreden,
dan ook niet.
Israël verwacht na de ballingschap
een paar sterke leiders, die orde op zaken stellen.

"Midden onder u staat hij, die u niet kent."
Woorden van Johannes de Doper
aan zijn volgelingen.
De Messias is al onder jullie,
maar jullie herkennen hem niet.
Misschien wel omdat je heel iets anders verwacht.
Een man met blinkende wapens.

Johannes doet met zijn woorden aan verwachtingsmanagement.
Bereid je er op voor
dat wat God je geeft,
heel iets anders is dan wat je verwachtte,
dan waar je denkt behoefte aan te hebben.
Een messias die geen wapens ter hand neemt,
heel vreemd.
En toch, precies daardoor
komt hij allerlei soorten van opschudding en verwarring brengen.

Dat merk je al als Elisabeth
zijn moeder Maria begroet,
dan al springt hij op in haar buik.
Hij kan niet wachten.
De verwachtingen rond zijn komst
zijn hooggespannen.
Sowieso grappig eigenlijk
om te bedenken dat we in onze taal
de uitdrukking 'in verwachting'
speciaal hebben gereserveerd voor een zwangere vrouw.
Elisabeth komt woorden tekort
'gezegend ben jij Maria onder vrouwen
en gezegend is de vrucht van je schoot'.
Hij is er nog niet uit,
maar Lucas heeft de slingers alvast opgehangen.

Wat nou als de resultaten tegenvallen?
Het gevaar van overpromise en underdeliver,
mooie woorden maar er komt niks van terecht
ligt hier op de loer.
Kunnen we ook ten aanzien van Jezus
niet beter een beetje Nederlands
de kat wat uit de boom kijken?
En zou hij er zelf niet beter aan doen
wat minder hoog van de toren te blazen?
Straks na kerst horen we hoe het eerste wat hij doet
is het koninkrijk van God uit te roepen.
Toe maar. Voor minder doet hij het niet.

Toch is het hele verhaal
van de geboorteaankondiging
een grote manier om de verwachtingen te temperen.
De Ene kiest Maria

een meisje zonder aanzien
uit een dorp zonder aanzien,
Nazareth, kan daar iets goeds uit voortkomen;
en het kind moet dan geboren worden
in Bethlehem, het jonge broertje
te klein om tot Juda's geslacht te behoren.

Om maar te zeggen:
met deze herder gaat het heel anders.
Het is er niet een van stokken en zwaarden
hij vertrouwt op een heel andere manier
van vrede brengen,
van -om nog even in de managerstaal te blijven- resultaat boeken.

Bedenk op deze vierde advent eens
wat je voor behoeften hebt
als het gaat om Gods ingrijpen.
Het kan zomaar zijn
dat jouw behoeften anders zijn,
dat je hoopt op een grootser,
merkbaarder, heftiger, majesteitelijker
ingrijpen van God.
Daar kan je echt naar verlangen.

Maar waar kan je wel op rekenen dan?
Je kunt je na twintig eeuwen afvragen
wat er van terecht komt.
Dat mag je je inderdaad afvragen.

Een begin van een antwoord
vinden we in de begroeting van Elisabeth aan Maria.
'Gelukkig de vrouw die gelooft.
Wat haar namens de Heer is gezegd
zal in vervulling gaan.'
En wat is dat dan, wat heeft de Heer haar beloofd.

De engel heeft Maria gezegd:
zijn koningschap zal geen einde hebben.
Die woorden, aan Maria gezegd,
daar kunnen we ons aan vastklampen.
In al het verwarrende in ons eigen leven,
in alle mensonterende toestanden die er zijn onder de zon,
vasthouden aan het geloof

dat zijn koningschap geen einde heeft.
Dat de Messias,
die niet met stokken en zwaarden komt,
maar ook nu trappelt van plezier
om een begin te maken met Gods rijk
ons nabij is
en onze wereld, met alle tegenkrachten die er zijn,
in zijn liefdevolle overmacht houdt.